

Særutskrift

Arkivsaksnr: 2018/19545

Saksbehandler: Astrid Alice Haug

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Nasjonalparkstyret for Forollhogna	5/2020	04.03.2020

Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde - søknad om fremføring av strøm i Vangrøftdalen (Os)

Søker/tiltakshaver: Nord-Østerdal kraftlag (NØK)/NØK nett

Vedlegg (følger saken):

1. 27.05.2019 Høringsuttalelse fra Nasjonalparkstyret for Forollhogna til oppstartmelding NP-sak 19/2019 (særutskrift), behandlet i møte 10.05.2019

Vedlegg til saken lagt på nettsidene til styret:

2. Vedlegg til søknad fra NØK
  - Vedlegg A Kartblad 1-5 med høyspent traseer og nettstasjoner
  - Vedlegg B Beskrivelse av tverrsnitt for kabelgrøft
  - Vedlegg C Beskrivelse av høyspent hengekabel
3. MU2019-35 Strømkabel i Vangrøftdalen – konsekvenser på tema naturmangfold. Rapport fra Miljøfaglig Utredning datert 22.02.2020
4. Setre i drift og planlagte nettstasjoner i Vangrøftdalen

Andre saksdokumenter:

- 28.11.2019 Søknad om fremføring av strøm av 28.11.2019 med vedlegg A-O
- 13.02.2020 Status grustak Vangrøftdalen med tilhørende driftsplankart
- 28.03.2019 Høring/Oppstartmelding fra NØK til høringsparter
- 29.01.2019 NØK-notat fra kartleggingsmøte
- 29.11.2018 Brev fra Nasjonalparkstyret til NØK, forespørsel om status og formelt ansvar
- 19.01.2018 Referat fra møte i Os kommune

Søknaden er vurdert i forhold til:

- Naturmangfoldloven av 2009
- Verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen (2001)
- Forvaltningsplan for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde (2010)

Saksopplysninger

Oppstartmelding

Oppstartmelding om fremføring av strøm ble sendt ut til høring av Nord-Østerdal kraftlag i brev av 28.03.2019. Nasjonalparkstyret for Forollhogna behandlet oppstartmeldingen som NP-sak 19/2019 (se vedlegg for styrets uttalelse). Tiltaket ble godt beskrevet i oppstartmeldingen og kraftlaget har endret deler av tiltaket i forhold til de innspill som kom i høringen.

Søknaden med utdrag av høringsuttalelser

Nord-Østerdal kraftlag SA søker i brev av 28.11.2019 om fremføring av strøm til setre i Vangrøftdalen, Os kommune. Det søkes om fremføring av strøm til alle aktive setre og naturlig tilstøtende setre og hytter i Vangrøftdalen.

Tiltaket ligger innenfor Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde. Alle innkomne høringsuttalelser til oppstartmeldingen følger søknaden.

Nord-Østerdal kraftlag er tiltakshaver for prosjektet og søker med dette Nasjonalparkstyret for Forollhogna som forvaltningsmyndighet for verneområdet om tillatelse til fremføring av kraftlinjer og kabler til Vangrøftdalen som beskrevet i søknaden.

Tiltaket vil legges frem for Os kommune for vurdering etter plan- og bygningsloven etter at søknaden er behandlet av Nasjonalparkstyret. Prosjektet er ikke pliktig til å utføre en konsekvensutredning i henhold til forskrift om konsekvensutredninger. Det foreligger ingen konflikter med kjente eller registrerte kulturminner slik tiltaket er beskrevet i oppstartmeldingen.

Bakgrunn

Nord-Østerdal kraftlag (NØK) har som nettselskap med områdekonsesjon for bygging og drift av elektrisk fordelingsnett i Os kommune mottatt forespørsel om forsyning av strøm i Vangrøftdalen. Områdekonsesjonær har etter Energiloven plikt til å tilknytte nye anlegg innenfor sitt konsesjonsområde til strømmettet for uttak av elektrisk energi.

Formål med tiltaket

Formålet med tiltaket er å legge til rette for å opprettholde aktiv seterdrift i Vangrøftdalen i tråd med bakgrunnen for opprettelsen av landskapsvernområdet.

Beskrivelse av tiltaket

Tiltaket med utbygging av strøm til Vangrøftdalen er prosjektert med;

- ca. 20 km høyspent kabel i kabelgrøft
- om lag 1 km høyspent luftlinje
- 12 nettstasjoner
- lavspenkabler ut fra nettstasjoner som forlegges i kabelgrøft
- høyspent kabelgrøfter. Kabelgrøfter er så langt det er hensiktsmessig plassert langs veifar for å redusere terrenginngrep. Langs veifar etableres kabelgrøft hovedsakelig i veiskulder.

Lavspentkabler:

- For å redusere mengden kabelgrøfter i prosjektet benyttes så langt dette er praktisk fellesføring med høyspent og lavspent i samme kabelgrøft. Nettstasjoner plasseres på bakke.
- Fremføring av lavspentkabler fra nettstasjon til abonnent vil enten gjøres som fellesføring i høyspent kabelgrøft, grøft langs veifar eller grøft på tun/ dyrket mark.
- Det søkes om generell tillatelse til fremføring av lavspentkabler til aktuelle abonnenter på ovennevnte vilkår.

Traseer for høyspent kabel og linje beskrives og begrunnes i tabell nedenfor og vedlagte kart (vedlegg A, ligger på [nettsidene til nasjonalparkstyret](#)):

- Kartblad 1: Åslia - Brøttet
- Kartblad 2: Brøttet – Skarvdalen
- Kartblad 3: Mastukåsa – Kløftåsen
- Kartblad 4: Kløftåsen – Snuddvollen
- Kartblad 5: Snuddvollen – Mosengvollen

Traseer for høyspent kabel og linje er prosjektert i dialog med arbeidsgruppa for strøm i Vangrøftdalen og justert i henhold til gjennomført naturtypekartlegging og arkeologisk registrering av automatisk fredete kulturminner i det aktuelle området.

- Se vedlegg B for beskrivelse av tverrsnitt for kabelgrøfter.
- Se vedlegg C for beskrivelse av høyspent luftlinje.

Oppsummering fra kraftlaget av mottatte høringsinnspill (til NØK)

Tiltaket har vært på høring vår/sommer 2019 hos følgende instanser.

- Nasjonalparkstyret for Forollhogna, [fomtpost@fylkesmannen.no](mailto:fmtlpost@fylkesmannen.no)
- Hedmark fylkeskommune, postmottak@hedmark.org
- Fylkesmannen i Innlandet, fminpost@fylkesmannen.no
- Os kommune, postmottak@os.kommune.no
- Sametinget, samediggi@samediggi.no
- Villreinnemda for Forollhogna, fmhethj@fylkesmannen.no
- Arbeidsgruppe for strøm i Vangrøftdalen, peousten@bbnett.no, per.martin@ramlos.no

Innkomne høringsuttalelser/merknader til oppstartmelding er vedlagt søknaden.

En oppsummering av innspillene (med farget bakgrunn) med kommentarer fra kraftlaget er gitt under. Alle høringsuttalelser legges ut på nasjonalparkstyrets nettsider (www.nasjonalparkstyre.no).

Innspill fra Fylkesmannen i Innlandet

Fylkesmannen forutsetter at tiltaket (framføring av kraftledninger og etablering av nettstasjoner) vurderes etter plan- og bygningslovens bestemmelser av Os kommune. Søknad om framføring av strøm skal behandles etter strengeste regelverk først, dvs etter gjeldende verneforskrift for området, før saken behandles etter plan og bygningsloven av Os kommune.

Kommentar fra tiltakshaver

Tiltaket vil bli lagt frem for Os kommune for vurdering etter plan- og bygningsloven etter at søknaden er behandlet av Nasjonalparkstyret.

Tiltaket skal skje i et område hvor det er få tekniske inngrep i dag. For å unngå unødige inngrep og skade på terreng og naturverdier må det stilles konkrete krav til gjennomføringen. Valg av trase for kabelgrøft bør tilpasses terreng og elementer i terrenget på best mulig måte, i stedet for å legge rette strekker som igjen kan medføre større inngrep. Det bør benyttes hensiktsmessige anleggsmaskiner som gjør minst mulig skade, og det bør stilles krav til opprydding, tilbakeføring av masse og tilrettelegging for reetablering av stedegen vegetasjon.

Kommentar fra tiltakshaver

Traseer for høyspent kabel og linje er prosjektert i dialog med arbeidsgruppa for strøm i Vangrøftdalen og justert i henhold til gjennomført naturtypekartlegging og arkeologisk registrering av automatisk fredete kulturminner i det aktuelle området. Høyspent kabelgrøfter er så langt det er hensiktsmessig plassert langs veifar for å redusere terrenginngrep. Langs veifar etableres kabelgrøft hovedsakelig i veiskulder.

Innspill fra Hedmark fylkeskommune

Det er nødvendig å foreta arkeologisk registrering innenfor tiltaksområdene for å oppfylle undersøkelsesplikten etter lov om kulturminner

Kommentar fra tiltakshaver

Arkeologisk registrering ble gjennomført sommer 2019 (se vedlegg F). Konklusjon: Det ble ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner under registreringen.

Innspill fra Nasjonalparkstyret for Forollhogna

Kunnskap om tiltakets og de enkelte traséenes påvirkning på naturen og omgivelsene, herunder landskapsbildet må foreligge som del av søknaden. Det må foretas en kartlegging av sårbare naturtyper og arter som blir berørt av de ulike traséene, med en faglig vurdering av tiltakets innvirkning på naturmiljøet. Tiltakshaver er ansvarlig for at slik kartlegging blir utført.

Kommentar fra tiltakshaver

Naturtypekartlegging i Vangrøftdalen ble gjennomført i 2019 (se foreløpig rapport som vedlegg I). Utdrag fra rapporten:

«Generelt er det artsrike miljøer og ganske store naturverdier i Vangrøftdalen, også langs eksisterende veier og stier, og da særlig knyttet til semi-naturlige enger i kulturlandskapet (naturbeitemark, artsrike veikanter, slåttemark, hagemark) og til rike myrtyper (slåttemyr, rikmyr). Det vil uansett alternativ være vanskelig å unngå å gå gjennom flere av disse forekomstene med en kabel, og dette representerer et fysisk inngrep som vil være negativt for naturverdiene, enten gjelder kulturlandskapsmiljøer eller myr/våtmark.

For å minimalisere de negative konsekvensene vil derfor den antagelig mest sentrale utfordringen være å benytte maskiner og utstyr som gir minst arealpåvirkning (benytte lett traktor/ gravemaskin som samtidig er forholdsvis liten, samt graving av ei smalest mulig grøft for kabelen).

Strekningen mellom Melivollen og Movollen – Eggenget, anbefales lagt noe om.

Til sist foreslås det at en holder seg langs eksisterende veg ved grustaket nordvest for Tverrelvbrua og ikke benytter den gamle, nedlagte veien der.

Kommentar fra tiltakshaver

- Strekningen Melivollen/Movollen – Eggengen er i søknaden endret til å følge anbefalt trase. Ny trase er også befart av arkeolog.
- Ved grustaket er traseen fra høringen beholdt i søknaden for å unngå konflikt med senere planlagt masseuttak.

Tiltak for eventuell kryssing av vassdrag må beskrives nærmere og avklares særskilt med berørt vassdragsmyndighet.

Kommentar fra tiltakshaver

Kryssing av vassdrag forutsettes gjort på vanlig måte med forlenging av kabel i rør.

Det bør foreligge en samlet landbruksfaglig vurdering av tiltaket fra landbruksmyndigheten, der tiltaket som helhet og de ulike trasévalg er vurdert i forhold til landbruksinteressene i området.

Kommentar fra tiltakshaver

Se vedlagt landbruksfaglig vurdering fra Os kommune. (Vedlegg J, Vedlegg K)

I tråd med oppstartmelding forutsettes det at forholdet til kulturminner og kulturverdier er avklart og at nødvendig kunnskap om disse inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget for søknaden. Dette gjelder også forholdet til samiske kulturminner.

Kommentar fra tiltakshaver

Arkeologisk registrering ble gjennomført sommer 2019 (se vedlegg F). Konklusjon: Det ble ikke gjort funn av automatisk fredete kulturminner under registreringen. Se innspill fra Sametinget vedr. samiske kulturminner.

Innspill fra Sametinget

Sametinget har ingen kulturminnefaglige merknader til søknaden og kjenner ikke til at det er registrert automatisk freda, samiske kulturminner i det aktuelle området (se vedlagt høringsuttalelse, vedlegg L).

Innspill fra Os kommune

Os kommune legger i sin uttalelse vekt på at strømframføring er viktig for setre med melkeproduksjon. Det er viktig at alle setre med melkeproduksjon blir ivaretatt i denne prosessen. Det må legges til rette for mulig påkobling til alle setre med aktiv drift i Vangrøftdalen. Det vil være fornuftig å gjøre en vurdering av alternative kilder for strøm og eventuell kapasitet, egnethet og kostnader.

Kommentar fra tiltakshaver

Se vedlagt vurdering fra arbeidsgruppen. (Vedlegg N)

Generelt mener vi at det må legges kabel i grøft langs vei. Der annen trasé er valgt for å unngå lange avstander langs vei, eller pga stor trafikk, må dette vurderes opp mot et varig terrenginngrep. Vurdering av hensyn til terrenginngrep gjelder særlig traseen fra Kløftåsen til Bratthaugen og videre innover til Snuddvollen. Her må traseen følge veien.

Kommentar fra tiltakshaver

Den omsøkte traseen er lagt om for å følge langs vei.

Heljesvollen og Storvollia krysser eksempelvis ei rikmyr. Her må alternativet være å legge traseen langs vei fra Heljesvollen og opp til Movollen. Dersom traseen skal gå i terrenget fra Movollen til Ustuvollen (Melivollen), så må det vurderes ut fra omfanget av terrenginn- grepet. Vi ser at dette blir en kortere strekning enn å følge veien

Kommentar fra tiltakshaver

Den omsøkte traseen er lagt om for å følge langs vei.

Innspill fra Villreinnemnda

Framføring av strøm for å opprettholde drift med mjølkeproduksjon vurderes som akseptabelt innafor rammene i regional plan. Framføring av strøm til fritidsboliger ligger utafør avklaringene i regional plan og må vurderes særskilt.

Vurderinger

Behandling av oppstartmelding

Det vises til Særutskrift i NP-sak 19/2019 vedlagt - som regnes som en del av saken. Her fremgår verneformål, hjemmelsgrunnlag og utdrag fra forvaltningsplan for området, samt høringsuttalelse til oppstartmelding (rammer for behandling av søknaden).

Vedtak NP-19/2019 (uttalelse til oppstartmelding):

«Nasjonalparkstyret for Forollhogna har følgende innspill og merknader til oppstartmelding fra Nord-Østerdal kraftlag om fremføring av strøm i Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde:

1. Nasjonalparkstyret er positiv til at det ses på muligheter for fremføring av strøm i Vangrøftdalen for å styrke og lette drifta av setre med melkeproduksjon. Dette er selve grunnlaget for å vurdere strømfremføring i seterdalen. Tiltak og traséer må derfor planlegges ut fra dette hovedformålet. Aktiv seterdrift, skjøtsel og bruk av setervoller og dyr på utmarksbeite er avgjørende for å ivareta verneverdiene i seterdalen.
2. Nasjonalparkstyret for Forollhogna slutter seg til saksbehandlers vurdering av behov for supplerende kunnskap som grunnlag for utarbeiding av endelig søknad og som grunnlag for nasjonalparkstyrets vurdering av tiltaket etter verneforskriftens bestemmelser. Det vises særlig til følgende momenter:
  - 2.1. Kunnskap om tiltakets og de enkelte traséenes påvirkning på naturen og omgivelsene, herunder landskapsbildet må foreligge som del av søknaden. Det må foretas en kartlegging av sårbare naturtyper og arter som blir berørt av de ulike traséene, med en

faglig vurdering av tiltakets innvirkning på naturmiljøet. Tiltakshaver er ansvarlig for at slik kartlegging blir utført.

Alternative løsninger må utredes for traséene som går i utmark fra Brøttet via Storvollia til Skarvdalen og fra Kløftåsen via Bratthaugen til Såttåhaugen. Disse strekningene bør planlegges med utgangspunkt i eksisterende veger.

2.2. Tiltak for eventuell kryssing av vassdrag må beskrives nærmere og avklares særskilt med berørt vassdragsmyndighet.

2.3. Det bør foreligge en samlet landbruksfaglig vurdering av tiltaket fra landbruksmyndigheten, der tiltaket som helhet og de ulike trasévalg er vurdert i forhold til landbruksinteressene i området. Det vises til vurderinger i saksfremstilling.

2.4. I tråd med oppstartmelding forutsettes det at forholdet til kulturminner og kulturverdier er avklart og at nødvendig kunnskap om disse inngår som en del av kunnskapsgrunnlaget for søknaden. Dette gjelder også forholdet til samiske kulturminner.

3. Strømfremføring i seterdalen berører mange ulike interesser, og vil indirekte kunne føre til press på viktige natur- og kulturverdier i området. Det vises til saksutredning. Nasjonalparkstyret anbefaler derfor at Os kommune som planmyndighet tar ansvar for å gjennomføre en bred lokal høring av tiltaket før søknad legges frem for behandling i nasjonalparkstyret.»

De fleste punktene i nasjonalparkstyrets vedtak i NP- sak 19/2019 er kommentert av søker under saksopplysninger. Søknaden som fremmes har i stor grad tatt hensyn til nasjonalparkstyrets råd om å legge om traseene på utvalgte strekninger jfr. siste setninger i vedtakets punkt 2.1:

Alternative løsninger må utredes for traséene som går i utmark fra Brøttet via Storvollia til Skarvdalen og fra Kløftåsen via Bratthaugen til Såttåhaugen. Disse strekningene bør planlegges med utgangspunkt i eksisterende veger.

Kommentar:

Trase fra Brøttet via Storvollia til Skarvdalen er endret i forhold til oppstart-melding. Traseen er lagt om ved Heljesvollen og følger nå i større grad setervegen.

I tillegg er traseen lagt lenger opp i lia mellom Movollen forbi Eggenget til Melivollen, noe som har gjort at Miljøfaglig utredning nå vurderer konfliktnivået her som ubetydelig. Se gjeldende kartblad 2 datert 14.11.2019.

Trase fra Kløftåsen til Bratthaugen. Traseen er etter oppstartmelding lagt om fra å være en ren trase i utmarka over verdifulle og utsatte naturtyper – til å gå langs vegen. Se kartblad 4.

Vurdering av søknaden etter naturmangfoldlovens §§ 8 - 12

Kunnskapsgrunnlaget og «Føre- var-prinsippet» (§§ 8 og 9)

Det foreligger fra tidligere naturtypekart og beitekart for området (nibio.no, kilden). Traseer for strøm er siden oppstartmeldingen kartlagt i forhold til kulturminner og tema naturmangfold. Det vises til høringsuttalelser, særskilt rapport fra Miljøfaglig utredning (naturmangfold) og fylkeskommunens kartlegging av kulturminner langs traseene. Vurdering av verdi, påvirkning og konsekvens er foretatt i kapittel 4 og 5 i rapport fra Miljøfaglig Utredning. For registreringer og verdivurderinger regnes kunnskapsgrunnlaget som godt nok. Det er noe usikkerhet knyttet til kunnskapen om konsekvensene av tiltakets påvirkning på omgivelsene, da dette avhenger av detaljplanlegging og hvordan anleggsarbeidet gjennomføres.

Det foreligger en landbruksfaglig vurdering av tiltaket fra Os kommune. Kunnskap om villrein er god. Det vises til Regionalplan for villrein med tilhørende [arealbrukskart for villrein](#) (2010), samt [NINA Rapport 1331 Ferdseil og bruk av Forollhogna villreinområde](#). Fremføring av strøm til setre er drøftet i forvaltningsplan for området, kapittel 5.1 s. 18. Kunnskapsgrunnlaget anses som godt nok for å vurdere søknaden.

Formål med tiltaket

Landbruksfaglig uttalelse fra Os kommune

Det er 16 setre som har vært i drift sommeren 2019. Slik vi ser det, er det setre med melkeproduksjon som har behov for strøm i forbindelse med landbruksdrift i dette området. Dette for å sørge stabil og forutsigbar drift i forbindelse med melking, og for å sikre kvaliteten på melka med kontinuerlig kjøling. Vi forutsetter, som tidligere nevnt, at det er gjort en kartlegging av hvilke av disse 16 setrene som ønsker å koble seg til ved framføring av strøm i Vangrøftdalen. I tillegg bør det legges til rette for strøm til sankeanlegget for sau ved Tverrelvbrua. Det er også enkelte setervoller som per i dag har tilleggsnæring i form av overnatting/utleie, særlig i forbindelse med jakt.

Utistuvollen er en fredet setervoll der det drives kafévirksomhet, og vi forutsetter at eventuell framføring av strøm til denne setervollen avklares med Hedmark fylkeskommune, som er regional kulturminnemyndighet.

Vurdering av tiltaket og de enkelte traseene i forhold til naturmangfold

Det vises til kartlegging utført av Miljøfaglig Utredning sommeren 2019 med tilhørende [rapport av 22.01.2020](#). Formålet med utredningen har vært å vurdere og dokumentere naturverdiene, sette fram forslag til tiltak for å redusere eventuelle negative konsekvenser og vurdere i hvilken grad naturmangfoldlovens §§ 8 – 10 er oppfylt.

Utdrag fra rapporten:

Det er påvist 21 verdifulle naturtypelokaliteter og 8 rødlistearter i eller nær foreslått trasé for strømkabelen. De fleste naturtypene og alle rødlisteartene er knyttet til kulturlandskapet med naturbeitemarker og artsrike veikanter. I tillegg er det noen våtmarkstilknyttede naturtyper, med både rikmyr, kilder og slåtte-/beitemyr. Naturverdier varierer, men enkelte lokaliteter har verdi *svært viktig – A* og det finnes *flere truede arter av sopp*.

Siden strømkabelen i stor grad er planlagt langs eksisterende veg og det ligger en del kulturlandskapsmiljøer helt inntil vegen, så blir det potensielt noen konflikter der.

Det er her antatt at de blir «noe forringet» noe som i neste omgang vanligvis gir minus 1 i konsekvens. Dette er basert på at det vil bli gravd ei grøft av minst 1 meters bredde (med tilhørende midlertidig gjenlegging av løsmasser på sidene), og at denne havner på utsiden av nåværende vegskulder og grøft.

Hvis derimot selve vegskulderen benyttes, så vil det bare bli ubetydelig påvirkning og i neste omgang ubetydelig miljøskade i alle tilfeller. Hvis eksisterende grøfter benyttes, så vil også vanligvis det medføre ubetydelig påvirkning og ubetydelig miljøskade.

Også for myrer og kilder gjelder noe av de samme forutsetningene. Hvis vegskulder benyttes for kabelen så blir det ubetydelig påvirkning og ubetydelig miljøskade. For kilden anses det derimot å bli noe forringet hvis grøfta inntil den blir brukt.

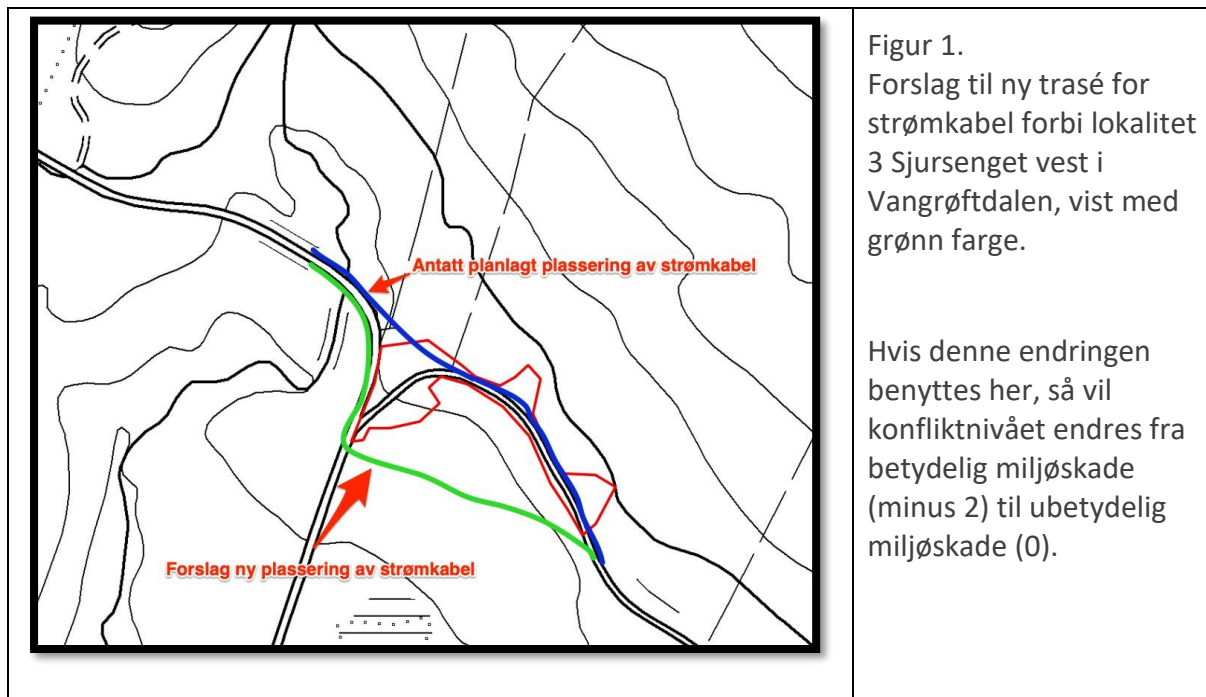
Behov for avbøtende tiltak generelt (kapittel 9 i rapport fra Miljøfaglig utredning)

Generelt er det viktig å unngå fysiske inngrep mest mulig, samt konsentrere disse til miljøer som allerede er betydelig påvirket. Med andre ord sørge for at grøfta kabelen skal legges i, blir så smal som mulig, og at den legges på sterkt endret mark (dvs på vegskulder, i vegbane eller i grøft). Samt at jorda som graves opp også plasseres på sterkt endret mark og/eller legger beslag på minst mulig areal (det gjelder selv om det ikke er planer om permanent plassering av denne). Slike hensyn er særlig viktig der en kommer i kontakt med verdifulle naturtypelokaliteter, dvs steder som har fått vurderingen «noe miljøskade» i tabell 3. De viktigste av disse er vist i figur 16 under.

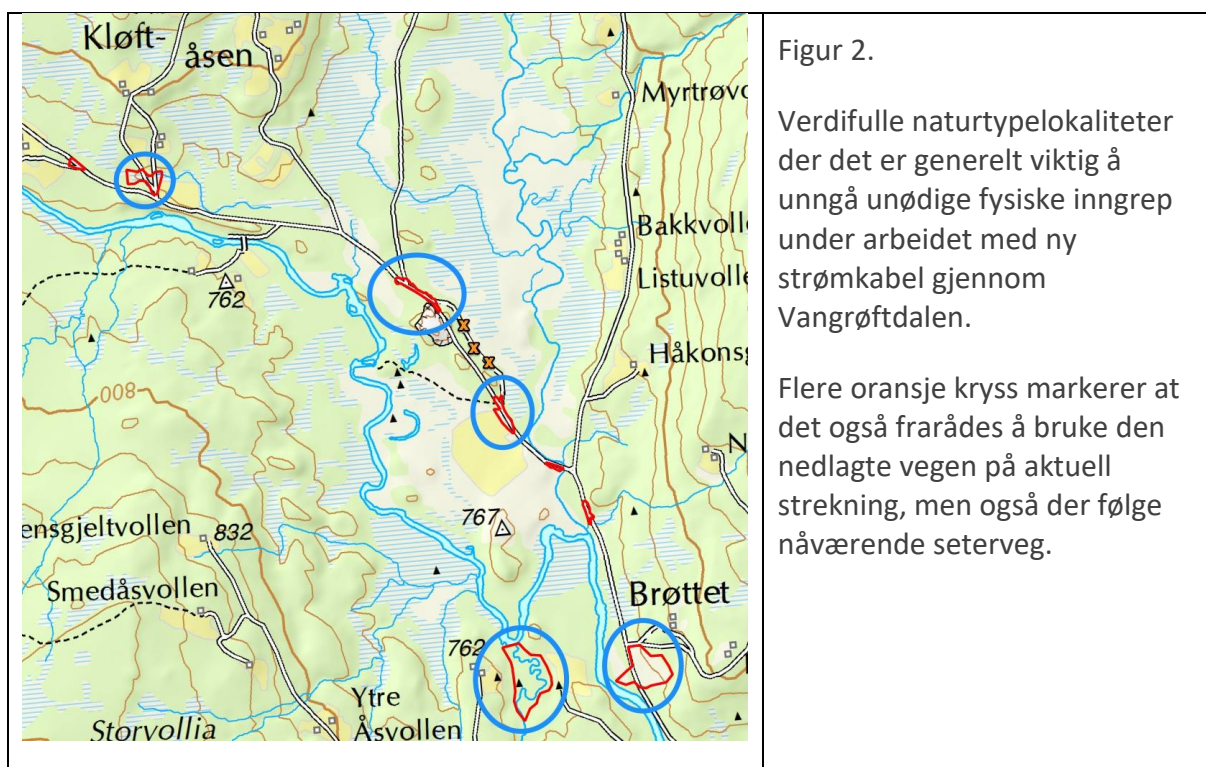
Behov for avbøtende tiltak på spesielle strekninger

Lokalitet Sjursenget vest (kartblad 1)

Lokalitet 3 Sjursenget vest er av svært stor verdi. Kabel er dels planlagt plassert langs setervegen, men også med ei rett linje delvis gjennom lokaliteten. Samtidig ligger det areal her av verdi trolig langs begge sider av vegen. Den høye verdien kombinert med noe inngrep i lokaliteten medfører at miljøskaden vurderes som betydelig hvis ikke avbøtende tiltak settes inn. *Her anbefales det noe omlegging av traseen for å minske miljøskaden.*

Verdifulle naturtypelokaliteter (Kartblad 3)

Kommentar:

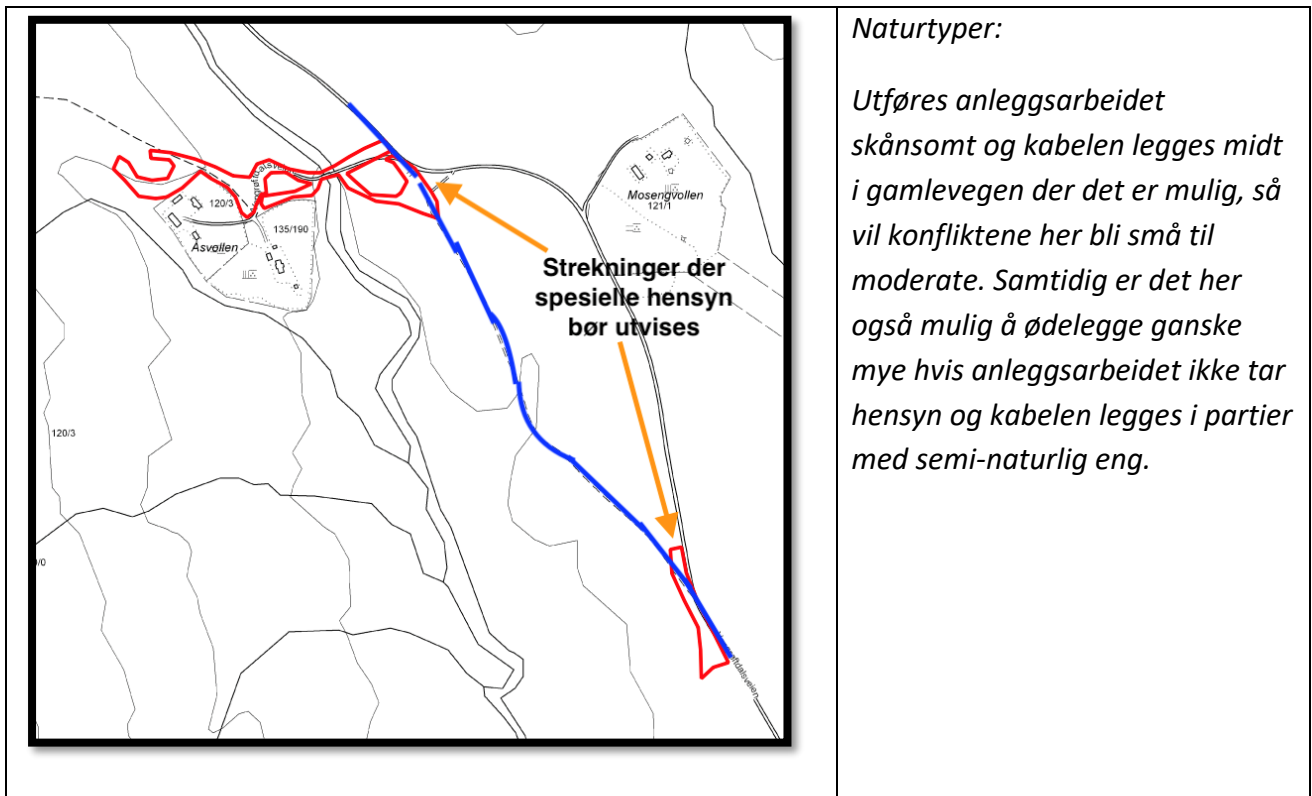
Vangrøftdalen seterveglag ønsker at strømkabel skal legges i/eller langs den nedlagte vegen. Dette pga. utnytting av ressursene i grustaket. Det foreligger driftsplan for uttaket som forutsetter at den eksisterende setervegen flyttes. Når fase 1 i driftsplanen er sluttført (i løpet av 10-25 år) så blir de nødt til å legge om veien midlertidig lenger øst, før de kan starte på fase 2 som er den søndre eskerryggen.

Av hensyn til naturmiljøet og for å ta vare på viktige naturverdier bør strømtraseen som utgangspunkt gå langs eksisterende veg. Det vises til kartlegging av naturverdier langs gammelvegen fra Miljøfaglig Utredning.

Her foreligger det imidlertid en utarbeidet driftsplan for grustaket (med ulike driftsfaser) som tidligere er godkjent av Os kommune som forvaltningsmyndighet for verneområdet. Under forutsetning av at driftsplanen blir fulgt opp med etappevise uttak og etappevis istandsetting i henhold til plan, kan trase langs den gamle vegen aksepteres, selv om dette ikke er ideelt i forhold til naturverdiene. Totalt sett vil en god plan for området samlet være viktigst.

Lokalitet Mosengvollen sør og Åsvollen i Sattåhaugen (kartblad 5)

Her vil kabelen gå gjennom eller nær inntil to lokaliteter av middels (20 Mosengvollen sør) og stor (21 Åsvollen) verdi.

Kommentar:

I området ved Åsvoll-krysset må det i tillegg tas hensyn til eksisterende informasjons- og rasteplass, samt planer for parkering. Det må vurderes om det er bedre å legge traseen langs setervegen. Nærmere plassering av nett-stasjon må avklares – i forhold til planlagte tilretteleggingstiltak. Fremføring av strøm gjennom dette området og frem til nettstasjon forutsetter at seter i drift (Spellmovollen) knytter seg til tiltaket. Endelig valg av trase langs seterveg eller langs gammelvegen må ses i sammenheng med de tiltak som planlegges i området – og registreringer av viktige naturkvaliteter i området. Dette bør avklares i felt.

Landskap og landbruk

Når det gjelder fremføring av strøm i kabelgrøft vil dette ikke ha landskapsmessig betydning

om tiltaket foregår skånsomt og som en del av veiskulder. Endelig plassering av grøft i forhold til veg avklares best i felt, slik at tiltaket kan gjennomføres så skånsomt som mulig.

Når det gjelder trase i utmark (kartblad 2) er det viktig at arbeidet utføres skånsomt med hensiktsmessige maskiner.

Fremføring av strøm i luftstrek til eiendommene øverst i Rabblia er mer utfordrende. Her er det ikke aktuelt pga. grunnforhold å legge strøm i kabel. Selv om traseen går i ei skogli vil den være et fremmedelement i seterdalen. Med økt utnyttning av skogressursene gjennom hogst og skjøtsel av skogen vil også linja bli mer synlig. Det foreligger ingen *særlige grunner* for å tillate framføring av strøm til dette området. Det er ingen setre i aktiv drift med melkeproduksjon i området og heller ingen setre tilknyttet landbrukseiendom i drift (hovedbruk). Fremføring av strøm til dette området har ingen landbruksmessig betydning eller annen næringsmessig betydning. I tillegg søkes det her om luftstrek, noe som i utgangspunktet ikke er ønskelig i en seterdal vernet som landskapsvernområde. Ulempene med strømfremføring og luftstrek vurderes her å være større enn fordelene ved fremføring av strøm. Fremføring av strøm til eiendommer med kun fritidsbruk vil også kunne skape presedens for tilsvarende søknader i øvrige landskapsvernområder rundt Forollhogna.

Økosystemtilnærming og samlet belastning (§10) – utdrag fra rapport fra Miljøfaglig Utredning

For et såpass lite inngrep som dette, og ikke minst fordi det er snakk om et svært smalt inngrep, der virkningene blir mer utydelige og ikke utgjør noen vesentlig barriere for artsmangfoldet, så virker ikke økosystemtilnærmingen som noen vesentlig problemstilling.

Samlet belastning vurderes i første rekke som relevant for to hovednaturtyper – *våtmark* (dvs. særlig myr) og *kulturlandskap* (særlig naturbeitemark og dels artsrike veikanter). Den planlagte strømkabelen kan komme i kontakt med enkelte forekomster av rikmyr, men arealtapet vil uansett være lite, og den samlede belastningen anses som bortimot uvesentlig. Da er det litt vanskeligere med slåttemyr som også er registrert i området. Slåttemyr er nasjonalt truet med svært sterk tilbakegang i nyere tid. Verdifulle kulturlandskap, her i form av naturbeitemarker og artsrike veikanter er naturtyper i tilbakegang, og naturbeitemark er rødlistet som en truet naturtype.

Konsekvensene for naturverdiene av strømkabelen vil avhenge vesentlig av detaljplanleggingen og hvordan anleggsarbeidet utføres. Inntil dette er avklart vurderes det å bli noe miljøskade på mange lokaliteter og fare for betydelig miljøskade på en lokalitet. Det er satt fram enkelte avbøtende tiltak som vil kunne redusere konfliktene betydelig.

Samlet vurdering

Tiltakets betydning for landbruk og seterdrift

Aktiv bruk av området til setring, skjøtsel og beite er avgjørende for å ivareta verneverdiene i landskapsvernområdet. Det viktigste grunnlaget og utgangspunktet for å kunne vurdere fremføring av strøm i Vangrøftdalen er knyttet til behovet i landbruket, og da fortrinnsvis for *å styrke og videreføre aktiv seterdrift med melkeproduksjon og dyr på utmarksbeite*. Formålet med strøm må være å lette seterdrifta og stimulere til fremtidig setring, samt oppfylle krav til kjøling av melk. Setre med melkeproduksjon er derfor utgangspunktet for å

kunne vurdere strømfremføring. I tillegg vil det kunne legges vekt på tiltakets betydning for *landbruksmessig drift* (og tilleggsmessig næring) på øvrige setre i området, når setrene er knyttet til gardsbruk og er en del av ressursgrunnlaget til garden, samt annen næringsmessig utnyttning av området.

Tiltaket er godt utredet i forhold til direkte konsekvenser for naturmangfold. Med innstilling som foreslått vil tiltaket kunne gjennomføres uten betydelige konsekvenser for naturmangfold og landskapsbilde. Tiltaket vil ikke være i konflikt med verneformålet, men være med på å støtte opp under ivaretagelse av verneformålet gjennom aktiv seterdrift og bruk av utmarka til beite.

Mulige ringvirkninger av tiltaket

Det vises til omtale av mulige ringvirkninger av tiltaket i NP -sak 19/2019. Villreinnemda har i sin høringsuttalelse fremhevet følgende:

«Tiltaket ligger i sone 2, randområde, i regional plan, og innafor Vangrøftdalen landskapsvernområde. Sekretariatet legger til grunn at sæterdrifta kommer inn under landbruksformål som ikke begrenses av regional plan, jf 4.3.3, overordna retningslinjer for randområder og pkt 18 om turistvirksomhet og utmarksnæring. Framføring av strøm for å opprettholde drift med mjølkeproduksjon vurderes som akseptabelt innafor rammene i regional plan. Framføring av strøm til fritidsboliger ligger utafor avklaringene i regional plan og må vurderes særskilt. Standardheving på hytter, økt bruk av hyttene og eventuell utvida vinterbrøyting som følge av dette tiltaket vil kunne øke forstyrrelsene på villrein og begrense reinens bruk av området. Sekretariatet vil derfor oppfordre både rettighetshaverne i området og kommunen til å sette vilkår som tar vare på området slik det står fram i dag.»

§ 12 - Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder

Detaljplanlegging og avbøtende tiltak

Med detaljplanlegging av tiltaket, spesielt på utsatte strekninger, oppfølging av forslag til avbøtende tiltak og god oppfølging av tiltak i felt vil konsekvensene av tiltaket for naturmiljøet på stedet bli små. Det vises til nærmere opplysninger og vurderinger i rapporten fra Miljøfaglig Utredning. Det forutsettes at kabelgrøft i hovedsak går i vegskulder/veggrøft som skissert i søknad.

For å unngå unødige inngrep og skade på terreng og naturverdier må det stilles konkrete krav til gjennomføringen. Valg av trase for kabelgrøft bør tilpasses terreng og elementer i terrenget på best mulig måte. Det bør benyttes hensiktsmessige anleggsmaskiner som gjør minst mulig skade, og det bør stilles krav til opprydding, tilbakeføring av masse og tilrettelegging for reetablering av stedegen vegetasjon.

For å minimalisere de negative konsekvensene vil derfor den antagelig mest sentrale utfordringen være å benytte maskiner og utstyr som gir minst arealpåvirkning (benytte lett traktor/ gravemaskin som samtidig er forholdsvis liten, samt graving av ei smalest mulig grøft for kabelen).

§ 11 - Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver

Det er ikke mottatt konkret informasjon om hvordan anleggsarbeidet skal gjennomføres, inkludert hva slags utstyr som skal benyttes, hvilken form detaljplanlegging vil ha og sikkerhetsrutiner for å redusere risikoen for uheldige miljøforringelser. For å redusere usikkerheten knyttet til konsekvenser og omfang av planen for naturmangfoldet, og for å sikre at teknikker og metoder blir miljøvennlige, bør dette avklares så godt som mulig i forkant av anleggsarbeidet.

Saksprotokoll i Nasjonalparkstyret for Forollhogna - 04.03.2020

Innstilling til vedtak:

1. Nasjonalparkstyret for Forollhogna gir Nord-Østerdal Kraftlag/NØK nett dispensasjon fra § 3, punkt 1 i verneforskriften for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde for fremføring av strøm til alle aktive setre med melkeproduksjon i Vangrøftdalen, og til naturlig tilstøtende setre og fritidseiendommer langs godkjente traseer jfr. punkt 2. Tiltak skal utføres i tråd med søknad. Det forutsettes at alle setre i aktiv drift med melkeproduksjon pr. 2019 kan bli koblet til strømmettet slik søknaden foreligger.
2. Tillatelsen gjelder traseer i kartblad 1,3-5 datert 29.05.2019 og trase i kartblad 2 datert 14.11.2019 med følgende unntak og presiseringer:
  - a. Tillatelsen gjelder ikke trase (luftstrekk) fra Mosengvollen til Rabblia (kartblad 1) – jfr. Punkt 6.
  - b. Trase forbi lokalitet 3 Sjursenget vest (kartblad 1) må korrigeres noe i henhold til anbefalinger fra Miljøfaglig Utredning. Det vises til saksutredning.
  - c. Endelig trasevalg fra lokalitet Mosengvollen Sør til Åsvollen nord (kartblad 5) må avklares i felt og ses i forhold til sårbare naturtyper og planlagte tilretteleggings-tiltak ved Åsvoll-krysset. Det samme gjelder plassering av nettstasjon.
  - d. Fremføring av strøm til planlagte endepunkt for høyspentkabler i Såttåhaugen og fra Storvollia til setrene i Skarvdalen forutsetter at setre i drift med melkeproduksjon i disse områdene knytter seg til strømmettet.
3. Det gis en generell tillatelse til fremføring av lavspentkabler fra nettstasjon til aktuelle abonnenter jfr. punkt 1. Fremføring av lavspentkabler skal da enten gjøres som fellesføring i høyspent kabelgrøft, gröft langs vegfar eller gröft på tun/dyrket mark.
4. Krav til gjennomføring av tiltak:
  - a. Endelig valg av detaljert trase (side av vegen) for kabelgrøft langs veg må tilpasses terreng og elementer i terrenget på best mulig måte slik at det blir minst mulig inngrep
  - b. Det må benyttes hensiktsmessige anleggsmaskiner som gir minst mulig terreng-inngrep
  - c. Det må stilles krav til utførende entreprenør i forhold til opprydding, tilbakeføring av masse og tilrettelegging for reetablering av stedegen vegetasjon
  - d. Før oppstart av arbeidet skal det gjennomføres en befarings i felt med entreprenør der man gjennomgår traseene og de hensyn som må ivaretas spesielt i utvalgte

områder jfr. punkt 2 og for traseer i utmark. Det forutsettes at alle kravene i punkt 4 tillegges vekt i en tilbuds-/anbudskonkurranse og ved valg av utførende entreprenør.

5. Endelig plassering og utforming av nettstasjoner må avklares mer detaljert (kartfestes). Nettstasjonene bør gis en utforming som er tilpasset byggeskikken i området mht. fargevalg, materialvalg mv.
6. Fremføring av strøm fra Mosengvollen til eiendommene øverst i Rabblia avslås (Kartblad 1). Det foreligger ingen særlige grunner for å tillate framføring av strøm til eiendommene i dette området. Det vises til hjemmel og begrunnelse nedenfor.
7. Strømfremføring i seterdalen berører mange ulike interesser, og vil indirekte kunne føre til press på viktige natur- og kulturverdier i området. Det vises til saksutredning i NP-sak 19/2019 og punkt 3 i nasjonalparkstyrets vedtak i samme sak. Nasjonalparkstyret er bekymret for økt press på oppgradering og standardheving av bygningene i området til fritidsbruk på helårsbasis, med tilhørende krav om helårsveg som mulige ringvirkninger. På sikt vil dette kunne føre til endret bruk av seterdalene og økt press på villreinens leveområder i Forollhogna. Nasjonalparkstyret vil derfor anbefale at det ikke legges opp til vinterbrøyting av setervegene i seterdalen, spesielt i de indre og vestre deler av dalføret og i de tider på året når villreinen er mest sårbar (etter 15.april). Det vises til NINA-rapport 1331 Ferdsel og bruk av Forollhogna villreinområde. Dette er et ansvar som Os kommune som planmyndighet, arbeidsgruppa for strøm (Foreningen Vangrøftdalen/utbygger), grunneiere og rettighetshaverne og Vangrøftdalen seterveglag må følge opp.

Hjemmel og begrunnelse for tillatelse:

Verneforskriftens § 5, punkt 6. Seterdalene rundt Forollhogna har viktige landskapskvaliteter, og området har derfor status både som landskapsvernområde og utvalgte kulturlandskap. Aktiv seterdrift, skjøtsel og bruk av setervoller, og dyr på utmarksbeite (og spesielt storfe) er avgjørende for å ivareta verneverdiene i seterdalen. Nasjonalparkstyret ser det som svært viktig å styrke mulighetene for fortsatt seterdrift i Vangrøftdalen. Fremføring av strøm til setrene er av brukerne selv fremhevet som avgjørende for videre seterdrift. Mange sjeldne og sårbare arter og naturtyper er avhengig av at områdene brukes aktivt til beite og skjøtsel. Ingen andre verneområder i landet har seterdrift av et slikt omfang som Vangrøftdalen, der husdyra fortsatt i hovedsak går på beite i utmarka.. Aktiv bruk av setrene er med på å ivareta selve formålet med vernet og fremføring av strøm til setrene er derfor selve grunnlaget for å kunne tillate strømfremføring som omsøkt.

Hjemmel og begrunnelse for avslag i pkt.6

Verneforskriftens § 3, punkt 1. Det foreligger ingen særlige grunner for å tillate framføring av strøm til eiendommene i Rabblia. Det er ingen setre i aktiv drift med melkeproduksjon her og heller ingen setre tilknyttet landbrukseiendom i drift (hovedbruk). Fremføring av strøm til dette området har ingen landbruksmessig betydning eller annen næringsmessig betydning. I tillegg søkes det her om luftstrek, noe som i utgangspunktet ikke er ønskelig i et landskapsvernområde. Ulempene med strømfremføring og luftstrek vurderes her å være større enn fordelene ved fremføring av strøm. Fremføring av strøm til eiendommer med kun fritidsbruk vil også kunne skape presedens for tilsvarende søknader i øvrige landskapsvernområder rundt Forollhogna.

Behandling

Runa Finborud ba om å få vurdert sin habilitet da hun er styremedlem i NØK.

Runa Finborud ble erklært inhabil og fratrådte møtet under behandlingen av saken.

Følgende tilleggsforslag til innstillingen ble fremmet i møtet:

Tillegg i punkt 1:

Tillatelsen gjelder i 5 år fra vedtaksdato.

Nytt punkt 2 c):

Nasjonalparkstyret ber om ytterligere faktaopplysninger og begrunnelse for fortsatt valg av trasè i utmark på strekningen fra Storvollia til Melivollen i Skarvdalen (kartblad 2), og for trasè fra lokalitet Mosengvollen Sør til Åsvollen (kartblad 5) før de tar endelig stilling til trasèvalg i disse områdene. Det vises til siste setning i punkt 2.1 i styresak 19/2019 (høringsuttalelse).

Innstillingen med tilleggsforslag ble enstemmig vedtatt (8-0)

Vedtak

1. Nasjonalparkstyret for Forollhogna gir Nord-Østerdal Kraftlag/NØK nett dispensasjon fra § 3, punkt 1 i verneforskriftens for Vangrøftdalen og Kjurrudalen landskapsvernområde for fremføring av strøm til alle aktive setre med melkeproduksjon i Vangrøftdalen, og til naturlig tilstøtende setre og fritidseiendommer langs godkjente traseer jfr. punkt 2.
Tillatelsen gjelder i 5 år fra vedtaksdato.
Tiltak skal utføres i tråd med søknad. Det forutsettes at alle setre i aktiv drift med melkeproduksjon pr. 2019 kan bli koblet til strømmettet slik søknaden foreligger.
2. Tillatelsen gjelder traseer i kartblad 1,3-5 datert 29.05.2019 og trase i kartblad 2 datert 14.11.2019 med følgende unntak og presiseringer:
  - a. Tillatelsen gjelder ikke trase (luftstrekk) fra Mosengvollen til Rabblia (kartblad 1) – jfr. Punkt 6.
  - b. Trase forbi lokalitet 3 Sjursenget vest (kartblad 1) må korrigeres noe i henhold til anbefalinger fra Miljøfaglig Utredning. Det vises til saksutredning.
  - c. Nasjonalparkstyret ber om ytterligere faktaopplysninger og begrunnelse for fortsatt valg av trasè i utmark på strekningen fra Storvollia til Melivollen i Skarvdalen (kartblad 2), og for trasè fra lokalitet Mosengvollen Sør til Åsvollen (kartblad 5), før de tar endelig stilling til trasèvalg i disse områdene.
Det vises til siste setning i punkt 2.1 i styresak 19/2019 (høringsuttalelse).
  - d. Fremføring av strøm til planlagte endepunkt for høyspentkabler i Såttåhaugen og fra Storvollia til setrene i Skarvdalen forutsetter at setre i drift med melkeproduksjon i disse områdene knytter seg til strømmettet.
3. Det gis en generell tillatelse til fremføring av lavspentkabler fra nettstasjon til aktuelle abonnenter jfr. punkt 1. Fremføring av lavspentkabler skal da enten gjøres som fellesføring i høyspent kabelgrøft, grønnt langs vegfar eller grønnt på tun/dyrket mark.
4. Krav til gjennomføring av tiltak:

- a. Endelig valg av detaljert trase (side av vegen) for kabelgrøft langs veg må tilpasses terrenget og elementer i terrenget på best mulig måte slik at det blir minst mulig inngrep
  - b. Det må benyttes hensiktsmessige anleggsmaskiner som gir minst mulig terreng-inngrep
  - c. Det må stilles krav til utførende entreprenør i forhold til opprydding, tilbakeføring av masse og tilrettelegging for reetablering av stedegen vegetasjon
  - d. Før oppstart av arbeidet skal det gjennomføres en befaring i felt med entreprenør der man gjennomgår traseene og de hensyn som må ivaretas spesielt i utvalgte områder jfr. punkt 2 og for traseer i utmark. Det forutsettes at alle kravene i punkt 4 tillegges vekt i en tilbuds-/anbudskonkurranse og ved valg av utførende entreprenør.
5. Endelig plassering og utforming av nettstasjoner må avklares mer detaljert (kartfestes). Nettstasjonene bør gis en utforming som er tilpasset byggeskikken i området mht. fargevalg, materialvalg mv.
6. Fremføring av strøm fra Mosengvollen til eiendommene øverst i Rabblia avslås (Kartblad 1). Det foreligger ingen særlige grunner for å tillate framføring av strøm til eiendommene i dette området. Det vises til hjemmel og begrunnelse nedenfor.
7. Strømfremføring i seterdalen berører mange ulike interesser, og vil indirekte kunne føre til press på viktige natur- og kulturverdier i området. Det vises til saksutredning i NP-sak 19/2019 og punkt 3 i nasjonalparkstyrets vedtak i samme sak. Nasjonalparkstyret er bekymret for økt press på oppgradering og standardheving av bygningene i området til fritidsbruk på helårsbasis, med tilhørende krav om helårsveg som mulige ringvirkninger. På sikt vil dette kunne føre til endret bruk av seterdalene og økt press på villreinens leveområder i Forollhogna. Nasjonalparkstyret vil derfor anbefale at det ikke legges opp til vinterbrøyting av setervegene i seterdalen, spesielt i de indre og vestre deler av dalføret og i de tider på året når villreinen er mest sårbar (etter 15.april). Det vises til NINA-rapport 1331 Ferdseil og bruk av Forollhogna villreinområde. Dette er et ansvar som Os kommune som planmyndighet, arbeidsgruppa for strøm (Foreningen Vangrøftdalen/utbygger), grunneiere og rettighetshaverne og Vangrøftdalen seterveglag må følge opp.

Hjemmel og begrunnelse for tillatelse:

Verneforskriftens § 5, punkt 6. Seterdalene rundt Forollhogna har viktige landskapskvalitet, og området har derfor status både som landskapsvernområde og utvalgte kultur-landskap. Aktiv seterdrift, skjøtsel og bruk av setervoller, og dyr på utmarksbeite (og spesielt storfe) er avgjørende for å ivareta verneverdiene i seterdalen. Nasjonalparkstyret ser det som svært viktig å styrke mulighetene for fortsatt seterdrift i Vangrøftdalen. Fremføring av strøm til setrene er av brukerne selv fremhevet som avgjørende for videre seterdrift. Mange sjeldne og sårbare arter og naturtyper er avhengig av at områdene brukes aktivt til beite og skjøtsel. Ingen andre verneområder i landet har seterdrift av et slikt omfang som Vangrøftdalen, der husdyra fortsatt i hovedsak går på beite i utmarka.. Aktiv bruk av setrene er med på å ivareta selve formålet med vernet og framføring av strøm til setrene er derfor selve grunnlaget for å kunne tillate strømfremføring som omsøkt.

Hjemmel og begrunnelse for avslag i pkt.6

Verneforskriftens § 3, punkt 1. Det foreligger ingen særlige grunner for å tillate framføring av strøm til eiendommene i Rabblia. Det er ingen setre i aktiv drift med melkeproduksjon her og heller ingen setre tilknyttet landbrukseiendom i drift (hovedbruk). Fremføring av strøm til dette området har

ingen landbruksmessig betydning eller annen næringsmessig betydning. I tillegg søkes det her om luftstrek, noe som i utgangspunktet ikke er ønskelig i et landskapsvernområde. Ulempene med strømfremføring og luftstrek vurderes her å være større enn fordelene ved fremføring av strøm. Fremføring av strøm til eiendommer med kun fritidsbruk vil også kunne skape presedens for tilsvarende søknader i øvrige landskapsvern-områder rundt Forollhogna.